

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátu složeném z předsedy JUDr. Ladislava Derky a soudců JUDr. Ivy Horákové a JUDr. Radima Novotného v právní věci

žalobce: E.ON Energie, a. s., IČO 26078201
sídlem F. A. Gerstnera 2151/6, 370 49 České Budějovice
zastoupený advokátem Mgr. Bc. [jméno] [příjmení]
sídlem Ovocný trh 1096/8, 110 00 Praha 1

proti

žalovaným: 1) Mgr. [jméno] [příjmení], [datum narození]
bytem [adresa]
zastoupený advokátem Mgr. [jméno] [příjmení]
sídlem Revoluční 764/17, 110 00 Praha 1
2) [jméno] [příjmení], [datum narození]
bytem [adresa]

o zaplacení náhrady škody 130 435 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. listopadu 2023, č. j. 37 Cm 351/2022-91, ve znění opravného usnesení ze dne 30. ledna 2024, č. j. 37 Cm 351/2022-97,

takto:

I. Rozsudek ve znění opravného usnesení se v bodech I. a III. výroku potvrzuje.

- II. Žalobce je povinen zaplatit prvnímu žalovanému náhradu nákladů odvolacího řízení 13 280 Kč k rukám zástupce prvního žalovaného do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou doručenou Krajskému soudu v Českých Budějovicích (dále jen, „soud“ nebo, „soud prvního stupně“) dne 12. 12. 2022 domáhal proti žalovaným náhrady škody podle § 99 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona ve výši 130 435 Kč s příslušenstvím. Žaloba byla odůvodněna tím, že žalovaní byli jednatelem společnosti Udírna, s. r. o. v likvidaci, IČO 28145828, sídlem Kostelní 72, Jindřichův Hradec (dále též, „Společnost“). První žalovaný byl jednatelem Společnosti od 21. 2. 2012 do 19. 4. 2017. Druhý žalovaný byl jednatelem Společnosti od 19. 4. 2017 do 12. 12. 2019, kdy Společnost zanikla.
2. Žalobce měl vůči Společnosti pohledávku za dodané energie na základě smlouvy z 3. 8. 2013 ve výši 126 107 Kč splatnou 30. 4. 2014, která byla uhrazena jen zčásti, a byla mu pravomocně přiznána elektronickým platebním rozkazem Okresního soudu v Jindřichově Hradci č. j. EPR 157241/2015-4 z 5. 8. 2015, a na kterou nebylo ničeho v exekučním řízení vedeném pod sp. zn. 074 EX 04772/16 vymoženo. Usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 36 Cm 322/2018-8 z 30. 10. 2018 byla Společnost zrušena a byla nařízena její likvidace. Podle závěrů zprávy o likvidaci ze 14. 11. 2019 neměla Společnost majetek, který by postačoval k úhradě nákladů insolvenčního řízení, ani potřebné doklady. Ke dni 12. 12. 2019 byla Společnost vymazána z obchodního rejstříku.
3. Žalobce uvedl, že žalovaní jako členové statutárního orgánu nepodali včas insolvenční návrh, ačkoli byla Společnost v úpadku nejpozději ke konci roku 2016, a proto žalobce vůči žalovaným uplatňuje nárok na náhradu škody podle § 99 insolvenčního zákona. Insolvenční řízení nebylo ani zahájeno, a proto žalobce požaduje zaplacení pohledávky v plné výši 130 435 Kč. K výzvě žalobce žalovaní na pohledávku ničeho neplnili.
4. První žalovaný ve vyjádření z 27. 11. 2023 vznesl námitku promlčení z důvodu, že žaloba byla podána až 6 let poté, co prvnímu žalovanému zanikla funkce jednatele Společnosti. Žalobce netvrdil ani neprokázal, že by existovali další věřitelé Společnosti. K datu zániku funkce jednatele prvního žalovaného nebyly splněny podmínky pro podání insolvenčního návrhu. Účetnictví Společnosti předal první žalovaný druhému žalovanému při prodeji svého obchodního podílu.
5. Druhý žalovaný se k žalobě nevyjádřil.
6. Soud v rozsudku ze dne 30. 11. 2023, ve znění opravného usnesení ze dne 30. 1. 2024, v bodu I. výroku žalobu vůči prvnímu žalovanému zamítl. V bodu II. výroku uložil druhému žalovanému povinnost zaplatit žalobci 130 435 Kč s 15% úrokem z prodlení ročně od 14. 12. 2022 do zaplacení, vše do tří dnů od právní moci rozsudku. V bodu III. výroku uložil žalobci povinnost zaplatit prvnímu žalovanému náhradu nákladů řízení 23 210 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce prvního žalovaného. V bodu IV. výroku uložil druhému žalovanému povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení 38 070,10 Kč k rukám zástupce žalobce do tří dnů od právní moci rozsudku.
7. V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že žalobce měl za Společností pohledávku za neuhrazený odběr energií na základě smlouvy o sdružených dodávkách elektřiny uzavřené mezi žalobcem a Společností dne 3. 8. 2013. Tato pohledávka byla žalobci přiznána elektronickým platebním rozkazem Okresního soudu v Jindřichově Hradci č. j. EPR 157241/2015-4 z 5. 8. 2015. Pohledávka byla exekučně vymáhána a exekuce byla ukončena dne 27. 9. 2022 v souvislosti s výmazem Společnosti z obchodního rejstříku. Společnost, která byla zrušena s likvidací usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 36 Cm 322/2018-8 z 30. 10. 2018, na pohledávku žalobce ničeho neplnila. Do likvidace přihlásili věřitelé své pohledávky v celkové výši

86 632,90 Kč. V prosinci 2019 byla Společnost vymazána z obchodního rejstříku. První žalovaný byl jednatelem Společnosti v době od 21. 2. 2012 do 19. 4. 2017, druhý žalovaný byl jednatelem Společnosti v době od 19. 4. 2017 do 12. 12. 2019. Žalobce uplatnil pohledávku vůči jednatelům Společnosti z titulu náhrady škody podle § 99 insolvenčního zákona, která představuje objektivní odpovědnost za škodu za porušení povinnosti podat insolvenční návrh.

8. Druhý žalovaný byl po celou dobu řízení nečinný, bez omluvy se nedostavil k jednání soudu dne 30. 11. 2023, na které byl řádně předvolán, a proto soud k návrhu žalobce pod bodem II. výroku rozsudku rozhodl ve vztahu k druhému žalovanému rozsudkem pro zmeškání podle § 153b o. s. ř. a o náhradě nákladů řízení mezi žalobcem a druhým žalovaným soud rozhodl podle § 142 odst. 1 o. s. ř. ve prospěch úspěšného žalobce.

9. Ve vztahu žalobce vůči prvnímu žalovanému soud měl námitku promlčení vznesenou prvním žalovaným za důvodnou. Okolnosti rozhodné pro počátek běhu tříleté promlčecí lhůty (§ 629 odst. 1 občanského zákoníku, zákona č. 89/2012 Sb., dále jen o. z.) zahrnují podle § 620 odst. 1 o. z. vědomost o škodě a osobě povinné k její náhradě. Z konečné zprávy likvidátora ze 14. 11. 2019 nelze dospět k závěru, že první žalovaný (jednatel Společnosti) měl povědomost o úpadku Společnosti. V uvedené konečné zprávě likvidátora je bez dalšího zmínka o vícero pohledávkách vůči Společnosti a žaloba byla podána až dne 12. 12. 2022, tedy po uplynutí tříleté promlčecí lhůty. Avšak ani z konečné zprávy neplyne odpovědnost prvního žalovaného za nesplnění povinnosti podat insolvenční návrh, neboť z žádného důkazu nelze dovodit, že první žalovaný mohl v době jeho působení v pozici jednatele mít povědomí o splnění podmínek úpadku ve smyslu § 98 insolvenčního zákona. Soud proto žalobu vůči prvnímu žalovanému zamítl jako nedůvodnou a nárok žalobce jako promlčený. O náhradě nákladů řízení rozhodl ve prospěch úspěšného prvního žalovaného dle § 142 odst. 1 o. s. ř.

10. Žalobce napadl body I. a III. výroku rozsudku včas podaným odvoláním, ve kterém navrhl rozhodnutí v uvedeném rozsahu zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolání odůvodnil tím, že z rozsudku není zřejmé, od kterého data měla začít běžet promlčecí lhůta, a v tomto rozsahu je rozsudek nepřezkoumatelný. Promlčecí lhůta nemohla běžet dříve, než došlo k výmazu Společnosti z obchodního rejstříku dne 12. 12. 2019 nebo od zveřejnění zprávy likvidátora v obchodním rejstříku dne 13. 12. 2019, kdy se žalobce o škodě mohl dozvědět. Soud žalobce nepoučil podle § 118a odst. 3 o. s. ř. o povinnosti prokázat naplnění podmínek úpadku Společnosti v době výkonu funkce jednatele prvním žalovaným.

11. První žalovaný ve vyjádření k odvolání žalobce uvedl, že poučovací povinnost soudu není neomezená a nelze se jí dovolávat nad rámec principu rovnosti stran. Žalobce neunesl břemeno tvrzení a důkazní v řízení před soudem a nemůže se snažit o nápravu v rámci odvolacího řízení. Závěr o promlčení pohledávky je srozumitelně odůvodněn v odstavci 19. rozsudku.

12. Odvolací soud podle § 212 o. s. ř. přezkoumal napadenou část rozsudku (bod I. výroku ve věci samé a závislý výrok III. o náhradě nákladů řízení ve vztahu žalobce vůči prvnímu žalovanému) a po provedeném jednání dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné. V souladu s § 206 odst. 2 o. s. ř. nebyly odvoláním dotčeny body II. a IV. výroku rozsudku.

13. Ustálená rozhodovací praxe soudů vychází ze závěru, že předmětem civilního sporného řízení je zákonem uplatněné právo na plnění (procesní nárok), které zahrnuje základ (žalobou tvrzené právně významné skutečnosti) a předmět (žalobní petit). Vylicením právně významných rozhodujících skutečností (§ 79 odst. 1 o. s. ř.) žalobce určuje, o čem a na jakém skutkovém základě má soud rozhodnout. Žalobce je proto povinen v žalobě uvést takové skutečnosti, jimiž vylicí skutek, na jehož základě svůj nárok uplatňuje, a to v rozsahu, který umožní jeho jednoznačnou individualizaci (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2020, sp. zn. 23 Cdo 1512/2020, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2018, sp. zn. 33 Cdo 3791/2016).

14. V dané věci se žalobce proti prvnímu žalovanému - členu statutárního orgánu Společnosti domáhá náhrady škody spočívající v rozsahu nezaplacené (zcela) pohledávky vůči Společnosti a důvodnost nároku spatřuje v tom, že první žalovaný nepodal bez zbytečného odkladu insolvenční návrh jménem Společnosti. Oprávněnost svého nároku odůvodnil též odkazem na § 98 a § 99 zákona č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“). Odvolací soud dodává, že z obsahu žaloby je nepochybné, že se žalobce domáhá náhrady škody podle § 99 insolvenčního zákona a domnívá se, že jsou splněny podmínky nároku na tuto náhradu škody. Soud je vázán skutkovými okolnostmi vyličenými v žalobě, které se týkají pouze náhrady škody dle § 99 insolvenčního zákona, proto mu přísluší se zabývat pouze touto uplatněnou náhradou škody.

15. Podle § 98 odst. 1 insolvenčního zákona Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku. Tuto povinnost má i tehdy, byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí prodejem jeho podniku nebo exekuce podle zvláštního právního předpisu⁴⁾ proto, že cena majetku náležejícího k podniku nepřevyšuje výši závazků náležejících k podniku; to neplatí, má-li dlužník ještě jiný podnik. Podle odst. 2 Povinnost podle odstavce 1 mají i zákonní zástupci dlužníka a jeho statutární orgán a likvidátor dlužníka, který je právnickou osobou v likvidaci. Je-li těchto osob více a jsou-li oprávněny jednat jménem dlužníka samostatně, má tuto povinnost každá z nich. Insolvenční návrh podávají jménem dlužníka.

16. Podle § 99 odst. 1 insolvenčního zákona Osoba, která v rozporu s ustanovením § 98 nepodala insolvenční návrh, odpovídá věřiteli za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti. Podle odst. 2 Škoda nebo jiná újma podle odstavce 1 spočívá v rozdílu mezi v insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel. Podle odst. 3 Osoba uvedená v odstavci 1 se odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu podle odstavce 2 zproští, jen prokáže-li, že porušení povinnosti podat insolvenční návrh nemělo vliv na rozsah částky určené k uspokojení pohledávky přihlášené věřitelem v insolvenčním řízení, nebo že tuto povinnost nesplnila vzhledem ke skutečnostem, které nastaly nezávisle na její vůli a které nemohla odvrátit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po ní spravedlivě požadovat.

17. Odvolací soud zdůrazňuje, že § 99 insolvenčního zákona je zvláštní právní úpravou ve vztahu k obecné úpravě obsažené v § 2894 a násl. o. z. Obecná úprava se proto použije jen tehdy, nestanoví-li § 99 insolvenčního zákona jinak. Odpovědnost dlužníka a členů statutárního orgánu dlužníka za porušení právní povinnosti podat insolvenční návrh je pojímána v § 99 odst. 1 insolvenčního zákona jako odpovědnost objektivní s liberačními důvody uvedenými v § 99 odst. 3 insolvenčního zákona. O této odpovědnosti dlužníka a člena jeho statutárního orgánu rozhodují obecné soudy na základě žaloby podané věřitelem, řízení o této žalobě není incidenčním sporem (§ 100 odst. 2 insolvenčního zákona). Předpoklady nároku žalobce na náhradu škody dle § 99 insolvenčního zákona jsou:

- a) existence pravomocného rozhodnutí o úpadku povinné osoby (dlužníka dle insolvenčního zákona),
- b) pohledávka poškozeného (věřitele) byla v insolvenčním řízení zjištěna,
- c) porušení povinnosti žalovaného podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o úpadku Společnosti,
- d) vznik škody vymezené v § 99 odst. 2 insolvenčního zákona, tj. rozdíl mezi zjištěnou výší pohledávky přihlášeného věřitele a v insolvenčním řízení uspokojenou výší,
- e) příčinná souvislost mezi porušením výše uvedené povinnosti žalovaného a vznikem škody (zavinění se s ohledem na konstrukci objektivní odpovědnosti nevyžaduje, může být pouze

posuzováno v rámci žalovaným tvrzených liberačních důvodů uvedených v § 99 odst. 3 insolvenčního zákona).

18. V zájmu toho, aby nebylo vydáno překvapivé rozhodnutí a aby účastníci měli možnost se po právní a případně i skutkové stránce vyjádřit k právnímu názoru odvolacího soudu, který nebyl vysloven v řízení u soudu prvního stupně, odvolací soud při jednání sdělil účastníkům, že podle jeho právního názoru je pro náhradu škody dle § 99 insolvenčního zákona nutnou podmínkou, že proběhlo insolvenční řízení a byl pravomocně zjištěn úpadek dlužníka. Žalobce po seznámení se s tímto názorem odvolacího soudu sdělil, že by bylo v rozporu se smyslem insolvenčního zákona, kdyby nebylo možné vymáhat tuto náhradu škody jen z toho důvodu, že neproběhlo insolvenční řízení, které se neuskutečnilo z důvodu nedostatku majetku Společnosti.

19. Odvolací soud poukazuje na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4269/2014 ze dne 17. 12. 2015, který byl pod R 11/2017 publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek s právní větou: Věřitel, který (ač tak mohl učinit) v propadné přihlašovaci lhůtě nepřihlásil pohledávku za dlužníkem do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka, nemá podle § 98 a § 99 insolvenčního zákona právo na náhradu škody nebo jiné újmy (způsobené nedobytností pohledávky) vůči osobě uvedené v § 98 odst. 2 insolvenčního zákona, která ve smyslu ustanovení § 98 odst. 1 insolvenčního zákona porušila povinnost podat insolvenční návrh na majetek dlužníka.

20. Jak plyne z citovaného závěru rozsudku Nejvyššího soudu, byl sice splněn předpoklad a) náhrady škody uvedený výše v 17. odstavci (byl pravomocně zjištěn úpadek dlužníka), avšak nebyl splněn předpoklad b), tj. přihlášení pohledávky věřitele do insolvenčního řízení (a její zjištění), proto neměl žalobce v uvedené věci nárok na náhradu škody dle § 99 insolvenčního zákona.

21. Odvolací soud při uplatnění výkladového principu, „a minori ad maius“ (od menšího k většímu) učinil závěr, že pokud již není dán ani předpoklad a), tedy nebyl pravomocně zjištěn úpadek, přičemž nebylo ani zahájeno insolvenční řízení, pak už jen z tohoto důvodu nemůže být dán nárok na náhradu škody dle § 99 insolvenčního zákona a z povahy věci je vyloučeno splnění dalších předpokladů této náhrady škody (přihlášení pohledávky věřitele, zjištění pohledávky v insolvenčním řízení, rozdíl mezi zjištěnou výší pohledávky přihlášeného věřitele a v insolvenčním řízení uspokojenou výší a příčinná souvislost mezi porušením výše povinnosti žalovaného podat včas insolvenční návrh a vznikem škody).

22. Vzhledem k uvedeným závěrům nebyly splněny předpoklady pro náhradu škody dle § 99 insolvenčního zákona. Soud prvního stupně postupoval po právu, když v rozsahu napadeném odvoláním, tj. ve vztahu žalobce vůči prvnímu žalovanému zamítl žalobu o náhradu škody 130 435 Kč s příslušenstvím a správně též rozhodl o náhradě nákladů řízení dle § 142 odst. 1 o. s. ř. ve prospěch úspěšného prvního žalovaného. Jeho náklady spočívaly v odměně za právní zastoupení v rozsahu 3 úkonů právní služby po 6 340 Kč a v hotových výdajích v rozsahu 3 paušálních úhrad výdajů po 300 Kč k 3 úkonům právní služby (převzetí zastoupení, podání soudu ve věci samé a účast při jednání soudu) a v náhradě za promeškaný čas při cestě k jednání ve výši 900 Kč podle § 1 odst. 2, § 2 odst. 1, § 7, § 8 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. a), d) a g), § 13 odst. 4 a § 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů (advokátního tarifu), v náhradě cestovného za použití automobilu při cestě k jednání a zpět na trase Praha – České Budějovice v celkové výši 2 390 Kč podle § 30 odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů (advokátního tarifu) a § 157 a § 158 zákoníku práce ve znění pozdějších předpisů. Odvolací soud proto napadený rozsudek podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil v napadeném rozsahu, tj. v bodu I. výroku a v závislém bodu III. výroku o náhradě nákladů řízení, byť ve věci samé tak učinil z jiného důvodu, než který uvedl soud prvního stupně.

23. S ohledem na plný úspěch prvního žalovaného rozhodl odvolací soud o náhradě nákladů odvolacího řízení v jeho prospěch dle § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 a § 137 odst. 1 a 3 o. s. ř. Tyto

náklady spočívaly v odměně za právní zastoupení v rozsahu 2 úkonů právní služby po 6 340 Kč (vyjádření k odvolání a účast při jednání odvolacího soudu), v hotových výdajích v rozsahu 2 paušálních úhrad výdajů po 300 Kč k 2 úkonům právní služby podle § 1 odst. 2, § 2 odst. 1, § 7, § 8 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. d) a g) a § 13 odst. 4 advokátního tarifu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné k Nejvyššímu soudu, jestliže Nejvyšší soud jako soud dovolací dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o. s. ř.). Dovolání se podává u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení rozsudku odvolacího soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat výkonu rozhodnutí.

Praha 13. listopadu 2024

JUDr. Ladislav Derka
předsedkyně senátu